

Florian Vernet

**E Freud
dins aquò?**

C.I.E.L. d'Oc

Centre International de l'Écrit en Langue d'Oc

3 Place Joffre, 13130 Berre L'Étang

<http://www.lpl.univ-aix.fr/ciel/>

A vautreï, non ? E ben a ieu, òc ! Totjorn, quasiment. Chasque còp que ne mangi, de pes-epaquets, manca pas ! Va sabi pasmens e, de lònca, me fau agantar. Ai lo languit donc, per pas chanjar. Lo codonh... Ren a veire amé la digestion : es tot morau. Psicò-somatic, qué ! Pasmens, lei pes-e-paquets de Margarida, aquò's quauqua ren ! Ne coneissi que lei manjarián sus la testa d'un rascós ; mai ieu, vaquí, lei pes-e-paquets me secan... Per faire passar lo blues, ai assajat de legir un libre que m'a tombat dei mans au bot de vint paginas. Ai atubat la télé, mai, a la télé, l'aviá que de télé, alòrs ! Ai assajat tanben lo iogà occitan (es a dire lo penequet), mai ai pas capitat a dormir, ai vistalhat la premsa de la velha, a te far racar, coma de costuma. Me siáu mes una caisseta de Vivaldi, aquela qu'es reservada per lei grandeis occasions. Ren a faire. Putas de pes-epaquets ! Arribat a aqueu ponch, ai començat de calcular, ai pas pogut me n'empachar. Me siáu soventut dei galejadas de Zè l'òme de Margarida, sensa efiech notable, perque dei galejadas, perdi totjorn quauqua ren, la debuta ò la fin, s'es pas lo mitan. Ai pensat a Margarida... A capitat, finala. Voliá pas lo mostrar de tròp, per pas me faire de pena, mai sa vida nòva li conven. Fau dire qu'a l'Agéncia (era ma secretària) aviá pas sovent l'escasença, ela qu'es una lipeta de promiera, de se regalar. Despuèi un mes qu'es maridada amé lo Zè, un amic d'enfància a ela, qu'es veuse e que ten un restaurant dau costat de la Bela de Mai, peta la santat. Es plena de vòlha, a pres detz ans de mens, e detz quilòs de mai. Se maridar coma aquò, a cinquanta ans, li a chanjat la vida. Un jorn ò l'autre (desconem pas !) deuriáu assajar.

Ieu, la regreti, segur : coma secretària qu'era chanuda, maugrat seis èrs colhons, e coma amiga. Verai, que me serviá de maire, de còps, sensa rire...

La serada dau Dimenche s'estirassa, e ieu, totjorn tancat dins mon bureu. La nuech tomba sus Marselha. Embarrat dins ma caforna, pòdi sentir la ciutat que fornigreja alentorn. Un moment, pensi de telefonar a Jef, mon assistent, qu'a agut un accident e qu'es a la Timòna. Es tròp tard, lo sonarai deman ò pusleu, l'anarai veire.

E aqueu languit que vòu pas passar ! Me demandi se fariáu pas mielhs d'anar me cochar, mai sabi que poiariáu pas dormir, ara. Finala, devi aguer besonh de faire campò.

Aquò n'es una d'idea ! De qué risqui ? Coma trabalh, ai ren en vista per lo moment. D'autra part, fa de mes que Brigitt (es una norvegiana que l'ai rescontrada l'an passat, dins una enquesta que fasiáu a Sant Rafeu), me tana perque la vagui veire, ailà, a Oslò, mai fa luenh e puèi, sai pas per qué, me senti un pauc vielh per jogar a toteis aquelei juecs. Leis autreï copinas qu'ai per aquí son partidas, son pas disponiblas, ò me gonflan. Me faudrà trobar outra causa. De glandar ansin, aquò me plega. Pasmens, lei darrièrs afaires son estats capitats. V'en sovenetz bessai que se n'es un pauc parlat dins lei medià : lo misteri dau bòsc de Cujas, qu'ai porgit la pròva que l'òme retrobat copat en morceus s'era pas suicidat coma pretendiá sa Companhiá d'Asseguranças ; l'embrolh dau raubament dei plans de la fabrega de conserva de regardelas que leis ai recuperat sensa

daumagi per l'entrepresa... E puèi, bòn, ai pas trobat de secretària per remplaçar Margarida, fau ben dire qu'ai pas tròp cercat, sentimentau coma siáu. E aqueu maufatan de Jef que s'es romput la camba : coma lo coneissi s'es adobat per demorar a la Timòna monte s'es destraucat, pareisse, un pareu d'infirmieras coquinassas. Me demandi un moment de qué va inventar, quand lo veirai, per m'explicar son accident. La darriera version (domestica) es que auriá tombat de son armari que li era montat subre, vai-te'n saupre per qué. Mai, la velha, pretendiá qu'aviá sautat d'una mena de socopa que de Marcians l'avián enlevat dedins. Un poema. Urosament, es fòrt coma una bèstia, quora vòu, estent que lo restant dau temps se reserva. Siam inseparables despuèi que l'i ai evitat de se faire peçugar dins un afaire gaire catolic que de nervis l'avián embringat dedins, de mai es un mecanician de tria, çò qu'es utile, estent que ma doàs chivaus es una sarralha.

Me manca. Siáu solet, va supòrti pas. Deu estre lo vielhum. Decidi que, deman, plegarai botiga. Barrarai l'Agéncia Lambert. Una setmana, aquò farà de mau en degun : anarai a la pesca, farai una virada a la Santa Bauma, ò a l'autre bot dau monde, a Ríbos. Vaquí. La decision es presa ; solatjat, vau m'empalhar. Siáu pas au liech encara que, de la sala de banh, ausi lo telefòne, dins lo bureu, a costat.

Descròqui l'aparelh : “Monsur Lambert ?”, fa una votz que reconeissi pas, “ai quauqua ren a vos prepausar”. L'enveja me pren de mandar mon interlocutor rasclar de canas : un dimenche, a onze oras quasiment, au moment qu'ai decidat de prendre de vacanças !

“Monsur Lambert, vos pòdi ren explicar au telefòne. Vos esperi au mieu, dins un quart d'ora, metem : es urgent”.

Me balha una adreiça que me ditz quauqua ren, e racròca. Acabat. Esiti un moment. Li vau ò li vau pas ? L'a quauqua ren que me gangassa, semblava segur que l'anariáu, mon interlocutor, e aquò me mete en ronha. D'autra part, siáu curios de saupre perquè n'èra tan segur, qu'acceptariáu. Alors, e ben, me tòrni vestir e rascla ! Le temps de sortir, de montar dins la 2 CV turbò qu'ai garada dins la Carriera Lònga dei Capucins, qu'es aquí que resti, e me retròbi sus la Canabiera. Ben escarabilhat. Lest. Un morau a la Bogart. Oblidada l'overdòsi de pes-e-paquets. Per carrieras, l'a degun. En vint minutas siáu rendut a la grilha d'un pargue, dau costat de la Valentina. Es quasi la campanha. Au fons de l'aleia la bastissa, un ostau borgés dau segle passat, es estada refacha dins lo biais Hollywood pas discrèt. Sabi monte siáu, ara, e cu era mon interlocutor. La grilha se duerbe soleta e fau una intrada trionfanta sus la graveta, come dins lei filmes. M'arrestei davant la pòrta, un tipe, format balés, m'espera e me fa passar sensa mutar. Traversam lei corredors de l'ostalàs silenciós, entre de tableus ancians, d'esculturas modernas. Lo larbin tusta a una portassa. La votz dau telefòne respònde e intri. Darrier un bureu design, tament que deu pas estre possible de i trabalhar dessus, a detz quilometres au fons de la sala, Flapit. En persona. Lo solet. Lo grand Bernard Flapit : eu meme. Amé sei trenta cinc telefònes, quatre aparelhs que li balhan de nòvas a flor e mesura de la

planeta tota, vint ordenadors en marcha. Coma sus lei fotòs, parier. Flapit, aqueu que remplaça lo burri emai la margarina, aqueu que fa de sòus amé de vent, de vent amé sa boca, una empresa amé quatre. Me fa signe d'avançar e de m'assetar. La moqueta es tan polidassa qu'ausi pas caminar dessus, e lo cadieràs que me mòstra d'una man aculhenta e comunicativa, li manca plus que l'etiqueta e lo pretz dessus per te faire tombar dedins, de cuòu. Lo gorilha s'es esvalit.

Una minuta passa ansin, que s'agacham, puèi Flapit comença de parlar. Ieu, pivelat, coma de costuma, per l'incomensurable cròia e lo colhonitge paralela que m'an totjorn secat quora me siáu retrobat davant aquela mena de decidaires, de quinta mena que siegue. "Monsieur Lambert", que me fa, "segon meis entresenhas personalas, siatz, sus lo relarg marselhés, çò que se fa de mielhs coma detective privat. Ieu, preni totjorn çò que l'a de mielhs (Marcamau se passeja, me dieu, lei compliments còstan gaire). "Monsieur Lambert "que me ditz donc", vos ai fach venir per vos prepausar un pretzfach". (Silenci, vòu me laisser lo temps de lo grandmercejar)." Siatz, de segur, au corrent que, despuèi quauque temps, m'ocupi deis aplicacions de la recerca scientifica..." E li siam mai, a partit lo bateu, n'ai per un quart d'ora a-de-reng : me pren per lo public de la télé, me sòrte son numerò. "Vaquí perquè" contunha, (lo restant, passi que lo coneissetz, l'avetz dejà ausit)," ai decidat d'ajudar lo Professor Cambet dins sei recercas." (Qu'es aqueu ? me demandi, n'ai jamai ausit parlar)." Aquelei recercas son pron avançadas, mai interessan d'autrei grops que totei son pas financiers. Avem mai d'un indici que de concurrents desleiaus, e mai estrangiers, voudrián s'apoderar d'aquelei descobertas, e se'n prendre, bessai ben, a la persona dau Professor. "Aquí, comença de m'interessar un pauc mai". Nòstre amic vòu pas entendre parlar de proteccion : una tissa de sabent idealista, inhorent de la dura realitat de la guerra economica que se mena, a l'ora d'ara. Davant lo dangier, ai chausit de vos demandar d'assegurar au Professor, e a sei recercas, tota la securitat necessària, dins lei setmanas que n'a de besonh per metre au ponch sa darriera descoberta. Pren son alen : "Quauqua ren de dimension multinacionala, un afaire dei gròs, diriáu quasiment l'afaire dau segle. Vòstre pretz serà lo mieu. Auretz una prima a la fin se capitatz, e una fòto de ieu, firmada e tot !". Imaginatx un pauc. Calculi gaire. Aquò va me permetre de viure tranquille un brave moment, e per l'image de l'Agéncia Valentin Lambert, vos dieu ren ! Se metem d'acòrdi per lei contactes, li expliqui en gròs mon biais de faire. Sembla satisfach, me tròba "professionau tot plen" (es eu que va ditz). Restam que prendrai mon servici l'endeman, a uech oras picantas.

Retòrni a la veitura, acompanyat per lo gorilha de servici. Fa beu temps, la nuech es clara : lo mistrau bofarà deman. Leis estelas, tan pròchas, ponhon ais uelhs coma una anchoiada tròp cargada. Ai besonh de calcular, de botar lei causas en plaça. Se rintri, dormirai pas, alòrs, per dire de veire un pauc coma se debana aquest afaire, tiri dau costat dei Godas, qu'es aquí que resta lo professor Cambeta. Çò que m'estona un pauc es que, per una celebritat marsehesa, lo coneissi pas. M'arresti, camin fasant, dins una cabina telefonica per sonar mon brave collega Lacedeta, qu'es jornalista a la Marselhesa. Es furiós que l'ai desrenjat, que ditz, mai chanja tre que li expliqui en quatre mòts de qué vira. Promete de passar me veire deman a l'Agéncia, en cas qu'agui rapugat

quauqueis entresenhas. De qué ben cercar, lo Cambeta ? Flapit m'a ren dich de precís. Deu estre quauqua ren d'especiau, encara un còp, me faudrà mesfisar. A aquela ora, la vila es deserta, tot just se crosi una chorma de chins que secuta una china, e un ibronhàs tancat au mitan d'una avenguda. Quand arribi ai Godas, es quasiment doàs oras dau matin. Me dieu que vau me contentar de vistalhar de luenh, per prendre l'amira dau problema e reconéisser l'endrech. Gari la 2 CV entre una camioneta e un minicarri e me boti en cerca de l'ostau de Cambeta.

Es un ostalon de plan-pè, au fons d'un jardin abandonat, amé dos aubres estequits e pissós, a mitat clafit de bordilhas e de ravans. Assagi de ne faire lo torn. Sus lo darrièr, dona sus una androna. Retòrni sus lo davant. Una fenestra es esclarada e avisi una siloeta, aquela dau sabent, segur. Eu tanben, coma ieu, aurà de mau a dormir. La pòrta dau jardin es pas barrada, intri, aquò's mai fòrt que ieu. M'apròchi de l'ostau. L'ombra dau Professor fa que d'anar venir darrièr la vitra bruta. M'acoconi a costat d'un molon de ferralhas rovilhadas e espinchi. Serve de ren, mai me bota en trin. La nuech es tan silenciosa que m'avisi que Cambeta es en trin de cantar. Faus. E fòrt. Quauqua ren que deu semblar una mescladissa dei Niebelungen e de la Dança dei Canards.

Lei minutas passan. Sai pas s'es un sovenir dei pes-e-paquets, mai me senti pas tròp ben e, au moment que ne siáu a me dire qu'aquò es un pressentiment, ausi un bruch tot pròchi, viri la testa e ne preni un que m'ensuca a de bòn. M'an pas mancat. Rideu. Podetz sonar lo 18.

Remarcatz, me senti pas mau. Ni mòrt. Volastregi quasiment dins un paisatge afrodisiac, traversat per d'elefants mauvas polits tot plen, amé sei cambas longarudas coma dins un tableau de Dalí. Puèi, dins un canton, sota de platanas artificialas, reconeissi lei famós duetistas Vaudin e Gigorós. Son en trin de jogar ai bòchas, amé de bòchas cairadas. Un moment après, passa un ciclista que lo remeti tot d'una. Frederic Mistral en persona, sensa son capeu de Buffalo-Bill, vestit fluò e montat sus una bica de montanha (qu'en francés li dien un "mountain-bike"). Quand me passa davant, me crida que compreni pas ben, en grafiá mistralenca, e que deu estre "Quau ten la lengo ten la clau, oblides pas, pichot, la clau dóu cofre !", puèi me retròbi sus un nega-fòu, en plena tempesta, am'una filha que sembla Adjani, e chasca fes que me vòli sarrar per li faire ajuda, adieu bòta, pren l'aspecte de Le Pen. Flotegi encara una eternitat e puèi sòrti chinchèrin de la fanga moligassa de l'estavaniment. Me revelhi completament qu'una infermièra me ditz, am'un accent lionés que van me portar dins una clinica de Fortaqui. Me chaspi de'n pertot. Ai ren qu'una merenjana sus lo suc. Devi estre desfigurad, condemnat a portar capeu fins qu'a 2050.

A cha pauc, finissi per sortir de l'ensucatge, assagi de m'auborar mai tot vira, tombi de cuòu a costat de... Leu, lo briquet ! d'un cadabre... Es encara tot caud. Un tipe d'un cinquantenau d'ans, antipatic, blancàs, lei peus copats rasibús, maigre coma un estocafich. Professionalament, farfolhi dins sei pòchas mai tròbi qu'una boita de broquetas amé, dessús, una publicitat per un Night-Club "La Bodraga", e una letra

am'un nom e una adreïça : A.T. Bodin. Carriera de Roma. Marselha. Lo papafard que l'i a dedins es un tract per una acampada d'integristas, es firmat O.D.P.O, Organizacion de Defensa de la Pensada Occidentala. Quand reviri lo cadabre coma una omeleta per veire s'a ren dins lei pòchas dei braias, gingola. Es pas mòrt, l'auràn ensucat, coma a ieu. Lo gangassi per lo revelhar, de badas... E ne mòrfli un segond sus la troncha, qu'ai pas vist arribar nimai. Tòrni prendre lo camin florit dei pantalhs. A ieu lo paradís gloriós dei valents chivaliers tombats au prat batalhier. Siás polit, Callaghan !

Quant fa de temps que siáu aquí ? Es la promiera question que me pausi quand finissi per sortir de la melassa. Lo problema, es que tot çò que pòdi bolegar, aquò's lei parpelas, estent que m'an ficelat coma un saussissòt. A partit lo bateu, va estre per se desfaire dei cordelas. Vira que viraràs remarqui pasmens que lo "cadabre" a dispareissut, e bidòrsa-te que te bidorsaràs, capiti a me destacar, trenta ans après. Sieis oras tretze a la mòstra. Un jorn pallineu poncheja. Espinchi dau costat de l'ostau de Cambeta. Lo lume es amossat. Tot trantalhant, me tirassi fins qu'a la pòrta qu'es pas estada barrada. Intri, tròbi l'electricitat. Aqueu de chaple ! Tot es forra-borra, dins lo salon e dins la cosina que devián servir de laboratòri Degun dins la sala de banh, degun dins lei chambrons e, de pertot, lo pati. Remarqui de gàbias vuejas. Marcamau s'es passejat. Tot laissa comprendre que Cambeta es estat raubat. Furni un moment, de badas. La testa me fa tant mau que renonci.

Sòrti, monti dins la veitura e, miracle, rena pas per partir. Lo jorn es completament levat quand arribi au mieu. Per astre encapi una plaça de liura per aparcar, intri dins l'apartament, me laissi tombar sus lo liech, cuech, e cabussi tot d'una dins lo sòm. Ai pas besonh de breçar.

Me revelhi qu'es quasiment cins oras dau tantòst. Mai qu'a mitat ensucat encara, la testa pesuda. Passi davant lo mirau coma una treva, sensa ausar soletament agachar dau costat dei doàs banas que me devon garnir la troncha. Tot vestit, me meti sota la docha e aquí, fau sausseta fins que vengue freja. Arribi pas a pensar.

Alòrs sòni Lacebeta e li demandi de s'entresenhar sus l'O.D.P.O. sus la Bodraga. Me ditz que farà tot son possible e s'inquieta par ma santat. Devi aver una votz que fa paur. Se donam rendetz-vos per l'endeman, a l'Agéncia.

Puei, sòni Flapit. Me fan esperar tres oras de relòtge, am'una musiqueta de Webern, ò de Stockhausen per que paciènti, viatz lo còp ! Finala, ai lo grand òme. Es au corrent e sembla a de bòn emmerdat estent que li ven pas a l'idea de me reprochar mon manca de professionalisme. Es verai que mon contracte partiá dau l'endeman. Li demandi quauquei detalhs sus leis activitats de Cambeta que pòu pas, (que vòu pas) me donar. Li parli d'una pista possibla e lo quiti, sus la promessa que farai leu e que lo tendrai au fiu de meis investigacions. Marlowe, as de trabalh !

Ne reveni pas, m'eri pensat qu'après un affaire ansin, anava montar sus la figuiera. Siáu quasi decebut. Per tot dire, m'a semblat que s'era petat, dins eu. Aqueu manca de vòlha, dau mai calculi, me sembla pas naturau, a ren a veire amé lo personatge. Es aquò, finala, que me rende l'envam, en meme temps que lo coquin de Dieu comença de m'agantar. Lei pes-e-paquets devon estre luenh. N'i a pron de morflar, es lo moment de picar. Mangi un morceu, me changi, preni un capeu tot polit que me ven de mon grand (lo bòrnhe), istòria d'escondre lei banetas que m'an possat sus lo dessús. Per ben marcar que lei causas seriosas an començat, sòrti l'escafaire, un Lüger vielh coma lei barris bessai, mai que fa de traucàs s'es necite. Lo forri dins lei braias, sus lo davant (es mon biais, a ieu) e zo. Fai tirar, Caution (Lemmy per lei fremas). Direccion, l'ostau de Cambeta.

Es la fin de la tantossada. Remarqui que lo minicarri que me l'i eri garat darrier l'i es plus. Un vielh fa pissar un chin rascós. Li fau un pauc de conversa (a l'òme, pas au chin). Me cònta que sa frema malauteja e pòu plus sortir despuèi l'an pebre, qu'es retirat de la banca e que son bestiari es de raça pura, un chin de trineu hawaïan. Ne profichi que sembla content de trobar quauqu'un per charrar per l'endraiar sus la vesinança, la vida dau quartier, patin-coffin. N'apreni de totei lei colors sus leis arabis, leis armenians, leis còrsos, lei babis, lei portugués e lei caracos. Qu'es plus coma a passat temps, que lei joines, que lei fremas, que lo comerci, que la moralitat, que tot e lo restant garçan lo camp e l'arrest en li disent que, segur, faudriá una bònna guerra. Li ai copat seis efiechs, me'n laissa plaçar una. Òc, a vist lei dos òmes (ten !) dins lo minicarri, la velha. Son demorats aquí tota la vesprada. Eran encara aquí a detz oras quand a tornat sortir, perque lo Jupet (aquò's lo chin) a degut faire un torn, rapòrt a la prostata, après Sabatier.

Que li an semblat pas catolics, emai eran de blancs coma vos e ieu. A ren remarcat d'autre a despart d'aquò. Ren vist, ren ausit e pasmens, eu, dòrme plus gaire, subretot despuèi que lei socialistas son au poder. "Socialistas e radicaus", ajusta, "carrejan tot a l'ostau". Compreni que me pren per un de la Polícia. Li cònti quatre cracas, que siáu encargat d'una enquesta sus un trafic de salas d'operacion e que per astre l'i a encara de bòn francés lests a ajudar la justícia. Finala, vei qu'una persona per m'entresenhar un pauc mai. Dòna Bofeti resta en fàcia, quasi, de l'ostau dau Professor."Aquela "me fa radiò lei Godas," passa tot son temps darrier sei rideus, a espinchar. Espera lo retorn de son òme qu'a partit en disent qu'anava cercar de muscles e qu'es pas tornat despuèi sieis ans". Lo grandmercegi per sa collaboracion, charram encara doàs oras de tot çò que pòu intrar dins una conversa de carriera, puèi l'enciclopediá de quartier s'avisa que se fa tard, que va mancar "lei chifras e lei letras" e me laissa, escrancat.

De qué fau, ara ? La vau veire aquela Dòna Bofeti ? M'imagini dejà lo còp. Vau me bracar una machòta que va me contar sa vida per lo menut, sensa oblidar ren de sei variças, de seis ovaris, dau pretz de la galineta, de la securitat sociala que garça lo camp amé totei leis estrangiers que nos venon manjar lo pan e nos portar sei malautiás Mai la consciéncia professionala pren lo dessús. Dins una enquesta, fau ren laisser de caire se voletz tirar camin : n'es pas un de mestier per lei refastinhós. Aquela leiçon que me fau a

la lesta m'evita de jogar a pila ò crotz. Li vau. Preni lo sorire lo mai tòti que ne siáu capable e piqui.

Deviá agachar de darrièr lei vitras estent que duerbe sus lo còp. Sospresa. Dòna Bofeti a pas cent ans de dimenches, nonanta nimai. Trenta cinc bessai. Es pas laida e sembla simpatica, amé d'uelhs que petejan, plens de malícia. Empassa mon istòria d'enquista sus la vida dins lo quartier per un reportatge a venir de F.R.3 emission Vaquí e me fa intrar dins lo salon. Marcha davans. Es pas mau, aquela Dòna. Mai pesa au mens cent quilòs. De mai que ieu. Me fa assetar dins lo salon a costat de la fenestra que dona sus la carriera, davans la télé. Pren un fautuelh e comenci mon enquista. Per collaborar, es lesta a collaborar. Confirma leis observacions dau vielhastre, e mai me ditz que n'a vist arribar un autre, vers lei doàs oras, dins una doàs chivaus, un a pauc pres coma ieu, mai pas tan bel òme. Puèi, lo tipe qu'era dins lo minicarri a sortit. Ela, s'es anat faire l'infusion avans lo filme de Canau + e a encara remarcat una veitura, una bela, una BMW pensa, amé doàs siloetas qu'a pas pogut desvistar. Après, es estada pivelada per lo filme. Tant d'òmes, joines, dins un quartier que l'i a quasiment que de vielhs, e ela, tan soleta, de lònga, dins aquel ostau, pecaire, a se morfondre.

La conversa, me n'avisi, pren un torn qu'esperavi pas. Dòna Bofeti se clina de mai en mai vers ieu e sa rauba de cambra s'escarta de mai en mai sus son pitre, un pitràs espectacular. Sei boquetas brillan, son agach sembla pivelat per un endrech, a autor de... Putan de gòi ! Dins un virat d'uelh compreni qu'es per la giba que fa mon pistolet qu'ai forrat dins la cenchà e que deu lo prendre per altra causa. Assagi ben de reprendre la conversa sus un terren mai professionau, mai es plus possible de l'arrestar. Ai pas lo temps de bolegar, de cridar seba, de comprendre coma s'es fach que la rauba a tombat a mitat, que s'es sarrada de ieu, que me tomba sus la codena, me cuerbe, m'agolopa, me chuca, m'envasís. Que me leva lei vèstits tot en se levant çò que resta dei sieus, m'aganta, me chaspa, m'englotís. Me viòla. Coma vos va dieu. Aquela de bicicleta ! Tres còps a-de-reng au mens segon meis estimacions.

Quand se leva en fasent de minas après m'aguer potonejat e que finís per disparéisser "ren qu'una minuta" dins sa sala de banh, meti vint segondas per realizar, detz per me regonflar qu'ai l'impression d'estre esquichat e plat coma una merluça. Cinc per recuperar lo pistolet, la camisa, la carvata, lei braias e lo capeu. Doàs per m'escapar, coma un caluc. Ai tot just lo temps de faire un bomb dins la banhòla que parte sensa tossir ni romegar, ni ren. De la petarufa !

Arribi a l'Agéncia amé lei cambas de caçòla, lei genolhs en parentèsis, mai vuege qu'una emission de Foucault. Uech oras. Aurai mancat Lacedeta. La pòrta es pas barrada, mai oblidi tament sovent mei claus qu'aquò's devengut una costuma. Intri, un pauc furiós, completament giblat. Dins la cosina, lo lume es atubat e Lacedeta es assetat a taula en trin de mastegar. "Ai ben pensat qu'eras en plen trabalh", que me fa, "e que rintrariás pas avans un brave moment. Me siáu installat per t'esperar". Per s'installar, s'es installat. S'es fach lo sopar, m'a vujat lo frigò, a començat de s'empegar amé leis

aperitiús e a contunhat amé lo vin de ma reserva personala. A cargat la monina ; pasmens, tre que siáu assetat e que li pausi de questions, lo mestier li reven.

M'apren que Cambeta es un especialista chanut en quimiá e en biologiá, mai a tocat un pauc a tot. Coma sabent, semblariá que foguesse geniau, mai a chasque còp qu'a agut inventat s'es adobat, aqueu brancaci, per se faire ensacar per d'arleris que li an escanat son invencion. La fes qu'aviá trobat lo mirau que comentava çò que vesia, e, per malastre, disia la veritat, per exemple. De maufatans li an crompat lo brevet d'aquel affaire que podia pas marchar, se son contentats de lo modificar per li faire dire de messòrgas, e se son fachs lei colhons en aur. Segon Lacedata, qu'arresta pas de chimar, avia tanben una secretària que devia l'ajudar dins son pretzfach. (Ten, de qu'es devenguda aquela, e coma capita que degun me n'aguesse parlat, e mai doàs lengas de putas de promiera borra ?). Puèi comença de me faire l'istoric deis affaires financiers de Flapit, siáu perdut au bot de cinc minutas mai eu contunha fins qu'au moment que pica dau nas sus la taula sensa prevenir e se bota a roncar. Siáu fresc am'aquel ibronhàs a l'ostau ! Lo pòdi pas garçar defòra pasmens. Lo tirassi per l'apartament e lo cochi, tot vestit, sus mon liech.

Aquesta istòria de secretària me tafura. Compreni que ! Me la fau destraucar e leuleu, que demòra lo solet liame amé Cambeta. D'autra part, l'i a leis arleris que m'an safranat. A l'azard Bautesard ! La secretària, premier. Per aquò, me fau anar veire en cò dau sabent : tant, trobarai quauque indici... Fai tirar, Valentin, ai Godas mai. Tresen episòdi ! Avans de partir me changi un pauc per de dire de pas estre reconeissut, dei maufatans e, va confessi, de Dòna Bofami que m'a laissat parier qu'una estraça. Gausida.

Gari lo carròssa tres carrieras avans e, coma un raubaire, enquilhi dins lo jardin de Cambeta. Espinchi un moment : ren d'anormau. Buti la pòrta qu'es pas estada clavada e, amé la lampa de pòcha, me meti a rafegar de'n pertot. Finissi per tombar, dins un tirador, sus de fuelhas de salari au nom d'*Ataliá-Nicomeda. Secretària-laborantina. Adreïça, 13 Carriera dei Vertuts*, un canton que coneissi, pròchi dau mieu. Encoratjat, contunhi de furnar, metodicament, çò qu'es pas aisat, bòrd que lei maufatans an laissat un brave pati e, tot d'una, me sembla d'ausir un bruch, coma de pas, defòra.

Risqui pas de me faire agantar, n'i a pron ! Amòssi la lampa, m'escondi darrier la pòrta, lo pistolet a la man. Quauqu'un s'avança sus la graveta, gançalha la sarralha e intra, plan-plan. Una siloeta sorna e fina, am'una testassa de peus blonds. Esiti pas, li sauti sus l'esquina. Rolam au sòu. Lo vesitaire se lascia pas faire e manqui de me faire crestar d'un còp de genolh. Capiti a l'immobilizar en li fasant una clau de mon repertòri au braç. Se levam, tot en tenent lo vesitaire, amòssi lo lume.

Aquela tuba ! Mon agressor es una frema, una negressa de vint, vint e cinc ans bessai, polida e prima, am'una perruca blonda sus la testa. "Cu siatz ?", li demandi, "ieu, siáu Valentin Lambert, detective privat, encargat de la proteccion dau Professor, e arrestatz

de bolegar que seriáu nafrat de vos petar lo braç”. Respònde ren, deu calcular, puèi, d’una votz melicosa maugrat la ràbia me ditz : “Ataliá Nicomeda, secretària de Monsur Cambeta, e sabi ben que siatz pas un detective, estent que n’a jamai agut”. E tornar mai assaja de m’escapar. Son pas de causas que pòdon durar l’eternitat, es tròp procha e finiriá per me donar d’ideas, fròta que frotaràs aqueu còs linde e dur còtra lo mieu.” Madamisela “, li dieu,” vos vau mostrar ma carta professionala e lo contracte de Monsur Flapit, lo sponsor de vòstre patron : es eu que me paga per lo susvelhar”. Lo nom de Flapit fa miranda, arresta de se defendre. Contunhi : “m’anatz prometre de m’escotar, que lo Professor a desapareissut, raubat de segur, e qu’ai besonh de vòstra ajuda, se siatz per ren dins sa disparicion, coma va cresi”. Me fa signe de òc, ai lo regrèt de me’n desfaire. Se revira, un miracle en negre e blanc. Dire que de filhas ansin se passejan en libertat ! Se prenem una cadiera e comenci a l’interrogar. Es pas necite de quichar sus l’api, me debana tot. Que fa tres mes qu’es estada engatjada, que son trabalh consistí a s’entrevar de quatre lapins que servián per leis experimentacions, a faire de fichas tecnicas, lo meinagi, la cosina... ren d’autre. “Ren d’autre”, me rebeça, qu’a pensat a mon èr, que la cresiáu pas. “Leis òmes, siatz de bravei porcàs. Cambeta a seissanta ans, sembla un pet foirós, era tròp ocupat per son trabalh e ieu, chausissi totjorn”. Aganta aquò dins lei bregas, Valentin.

Assagi de li explicar que devi faire còmpte de totei leis elements d’un afaire, fa lei bregas, furiosa qu’es, mai contunha son racònte. La setmana d’avans, en sortent dau trabalh, es estada abordada per un òme. Joine, beu, una mena de play-boy ben sapat, am’una polida veitura. “Una BMW ?” questioni per reflexe. “Coma va sabetz “ demanda, sospresa e impressionada. Respòndi ren, semblariá que l’alhòli prenguesse. Lo tot es que lo tipe l’a dragada, am’una chacha d’infern, a vougut l’acompanhar au sieu. Ela, a refusat. L’endeman, l’esperava au meme endrech. Li a sortit un numerò espectacular, son anats beure un cafè dins un bistròt, a costat d’aquí. L’èr de ren, li a pausat de questions sus son trabalh, li a fach miralhar la possibilitat per una bela filha coma ela, de se realizar dins la mòda promier, lo cinemà, perquè pas, après. A vougut l’acompanhar mai, a dich de non. E un autre jorn. A la fin insistiá tament que l’a mandat rasclar de canas. “Es verai, non, un tipe, perque es belàs e plen de sòus, se crèi que lei filhas van li tombar rostidas dins lo liech... De tot biais, lei tipos ansin, ieu, lei pòdi pas veire en pintura, son plen de cròia e de vent”. Encanhada coma es, es encara mai polida e l’enveja nècia me pren de li demandar coma es, son tipe d’òme, en cas, mai, per pas ausir la respònsa probabla preferi la laisser contunhar.

“Aier, au moment qu’intravi dins mon apartament, m’esperava, aquela bordilha. Am’un collèga d’eu qu’aviáu jamai vist. M’an ensucada e me siáu retrobada estacada, dins lo negre. Ai comprés ai votz darrier la pòrta que preparavan còtra lo Professor. Après, son sortits. Ai petat la vitra de la fenestra, copat mei còrdas, me mòstra sei ponhets tot grafinhats, e ai sautat dau segond sus una veitura qu’era garada en bas. Siáu anada en cò d’una amiga. Tota la jornada, ai assajat de telefonar au Professor, mai era totjorn ocupat. Ai esperat la nuech, e me siáu decidada a venir per veire çò que s’era passat, e vaquí. Ai paur, per Monsur Cambeta, e per ieu. Vau mielhs sonar la Polícia”.

Dau temps qué parlava, ai pas cessat de chifrar. Tot aquò ten drech, a paur a de bòn e deu pas me contar de cracas. Alòrs, repreni tot despuèi la debuta, e assagi de la convèncer de me far fisança. “Se retrobam Cambeta e lei documents”, ajusti, “siáu lest a partajar, mitat-mitat (siáu madur !) la prima de Flapit. “Segur que deu pas rotlar sus l’aur, la vieu que calcula un pauc. “Entendut” me fa, “vos ajudarai, mai, dau temps que lei maufatans son dins la natura, fau que tròbi un mejan per m’escondre”. “En cò mieu”, m’entendi dire, estabosit. Ela, m’agacha, curiosa e perplexa. Liegi dins seis uelhs que finala, fau pas lo pes, coma òme, vòli dire que l’impressioni gaire. “D’acòrdi, tant que n’aurai pas una altra, de solucion. E, per nòstre mercat, assagetz pas de m’ensacar, que me laisserai pas faire”. Me contenti de levar leis espatlas, a degut comprendre qu’a ren a crénher de ieu...

Furnam encara dins lo bordeu e trobam ren, tant vau s’enanar. Sai pas perqué mai la vesion de mon bolidà sembla la rassegarar completament. Camin fasent li demandi s’auriá pas remarcat un minicarri amé dos tipos dedins que li en fau lo retrach, a pauc près. Semblariá que leis aguesse crosats, mai era tròp preocupada per son play-boy e sei manòbras. Vòu ren me dire, au revenge, sus la natura dei recercas de son patron, insisti pas, se mesfisa encara. A l’ostau, urosament, Lacebeta a fach Monsur Rasclèt, mai a laissat la tarralha e lei cadabres de botelhas. Ataliá me crèi qu’a mitat quand li expliqui. Siáu furiós après Lacebeta, e après ieu : de qué me pren, ai pas a me justificar ! Li prepausi de manjar , de çò que demòra dins mon frigò devastat e puèi li mòstri ma cambra, qué faire d’autre ? “Podetz vos embarrar dedins, ieu, cocharei dins lo bureu, a costat”. Lei detectives, d’efiech, dòrmon sovent dins un cadieràs e se levan puèi, una oreta après, requinquilhats e frescs a la ròsa. Dins lei romans.

Sabi ben que, deman aurai una mina d’espinaud bolit, mai fau tenir ta reputacion, San Antoniò. L’image, aquò’s mai important que lo restant, a l’ora d’ara. De mon cadieràs inconfortable, ausi la clau dins la sarralha. Se mesfisa, es evident, e m’a pas tot dich. Pasmens, me sembla qu’es sincera. Faudrà veire, e estre prudent. Siáu tament aclapat que m’endòrmi coma un socau.

Çò que me revelha, au matin, es un pantalh tament safranat qu’ai decidat de lo censurar. E tanben una man que me gangassa e una votz mai musicala qu’aquela de Maria Creuza cantant una Bòssa-Nòva : “Fenhantàs que siatz, avetz pas vergonha de dormir amé tot lo trabalh que nos espera ? Es quasiment detz oras !”.

Finissi per desplegar lei parpelas. Lo pantalh contunha. Es Ataliá, vestida am’una de mei camisas, e ren d’autre, a vista de nas. Un spectacle a faire revenir un mòrt. Me levi, tot escrancat. A adobat lo desjunar, a mes d’òrdre dins lo pati de la velha. E se la vida podiá estre simpla e polida coma aquò ? Sembla qu’ague retrobat la vòlha, lo sorire e un pauc de fisança. Desjunam coma de vielhs collegas, me parla un pauc de sa vida, de seis estudis d’informatica, deis empachas qu’una black coma ela pòu rescontrar quand se bota en cerca d’un trabalh. De mon costat, li fau un esquichum de trenta cinc ans de

galeras e d'aventuras tanben. Ai renonciat a jogar au sauta-messugas, es pas son biais. Lo mieu nimai.

Metem sus pè lo programa de la jornada e restam que vau mielhs que sòrte pas tròp per lo moment, dau temps que m'entrevi dei detalhs de l'enquista. Li doni de sòus per se crompar de vèstits e se chanjar lo look ; farà, demai, lei cròmipas per lo dinnar. D'en promier, passarai per la Timòna. Fau que vegui Jef. Una camba dins lo gip, aquò empacha pas de bolegar e risqui d'aguer besonh d'eu. Bessai qu'aurà agut leis entresenhas que li ai demandat la velha, estent qu'a seis intradas dins lo mitan. Coneisse totei lei nervis e lei bròcas dau relarg marselhés e sa fòrça fisica pòu servir, un jorn ò l'autre.

A l'espitau, ai la bòna ideia de picar a la pòrta e d'esperar que me digan d'intrar. Au bot d'un quart d'ora, l'infermiera me ven dubrir. Es pusleu pichoneta e grasseta, a la cara tota roja e sembla sortida tot drech d'un auvari de camin de ferre. “Venetz veire Monsur Mangiapan ?” qu'a lo topet de me dire tot en forrant son tapa-pecat dins sa pòcha, “faudrà pas restar longtemps bòrd que se sente un pauc flac e nos fa una febre qu'arribam pas a la faire tombar”. Ai l'èr de la creire coma d'estre president de la republica, s'esbinha, vergonhosa.

Jef es estirassat sus lo liech, amé sa camba engipada en ereccion. Segur que sembla malaut ! Mai lo coneissi de tròp e jògui pas lo juec. Assaja ben de me contar la darriera version de la Sagà de sa camba rota : aquesta fes, se l'es presa dins l'agulhatge dau camin de ferre e lo T.G.V li arribava dessus... Deman, l'aurà copada eu meme, am'un coteu, per la balhar a un lion escapat dau zoè e aguer lo temps d'aténher, a pè-cauquet, un aubre salvador. De fes, me sembla que ma vidassa es la projeccion dei songes d'aqueu madur.

“Las coma siás”, li fau, “suspausi qu'auràs pas agut lo léser de t'entresenhar coma t'aviáu demandat. Siáu ben adobat, amé d'assistents que tròban lo mejan de me laisser tombar quora comença de caufar !” Son rire m'apren que me siáu enganat e que l'ai provocat de badas. “Perdut”, respònde, “Ai çò que demandavas, pas tot, mai pensi que d'aquí a dos ò tres jorns te poirai metre au corrent. Pecaire, me demandi sovent çò que fariás sensa ieu”...

Se carpinham per rire un moment encar, puèi m'apren que mon agressor, lo famós Bodin, es un caluc de promiera, president d'una associacion de catolics integristas que se sonariá Organizacion de Defensa de la Pensada Occidentala (sic). S'es fach remarcar dins un fais d'istòrias pas claras e dins de manifestacions violentas per la pena de mòrt, la castracion d'aquelei que son pas francés de la còsta plena, lo cogitòinterruptus, la messa, la télé, la premsa e leis espòrts en latin. Vei pas tròp çò que brandar dins un affaire coma aquest. Per çò qu'es de l'òme de la BMW, se trachariá de Eric Gaume, un balés a mitat barbeu, a mitat indic, considerat per sei collegas coma una balança, un baston merdós, mai dangeirós qu'una tapada de vipers. Es possible de lo rescontrar dins

un bar, pròche l'Operà que li jòga sovent ai cartas, senon, dins un night club crenhòs, la Bodraga. Tot es ligat. Lei causas avançan.

Demandi a Jef de contunhar son enquista cochada, l'atissi sus la santat deis infermieras que faudriá meinajar e li prometi de lo tornar veire tre qu'aurai una escasença. L'infermiera grasseta e ieu se crosam sus lo lindau, deviá esperar ma sortida, li conselhi de ben sonhar mon paure collega que m'a pareissut mancar de vitaminas e garci lo camp.

Passi lo restant de la matinada d'un costat, de l'autre, per completar meis informacions avans de sonar Flapit per li faire part de l'estat de mei recercas. "Fetz leu" se contenta de comentar, "amé çò que vos pagui, ai drech a de resultats concrèts, e voudriáu pas estre constrench de sonar la Polícia". A pas rebut de demanda de rançon, çò que laissa pensar que lei raubaires trabalhan ben per son còmpte. Es pas mielhs.

A una ora picanta, siáu a l'ostau. Manqui tombar de cuòu. Mon bureu es estat netejat, renjat, lei vitras son netas. La taula es lesta dins la cosina e Ataliá espera, lo dinnar fach, en liegent un libre de poemas de Pessoa. "Pòdi pas demorar sensa ren faire", explica coma se voliá se desencusar de son intervencion dins mon domèni privat, "e puèi, coma aquò, vos devi ren." Devi faire lo morre perque ajusta, trufarela : "Ara que siam associats, fau ben que participi". Se garçariá dau vielh colhon que siáu que m'estonariá gaire. S'escacalassa e ieu parier. L'agachi. S'es crompat de vèstits africans tradicionaus, es pas dificile, dins ma carriera. "Coma aquò, degun va me reconéisser", m'explica. A bessai rason, mai la remarcaràn.

Dinnam african e li cònti per lo menut totei mei cambas lassas de la matinada, levat l'episòdi dau pistachier de servici. Bastissi quauqueis ipotesis e me fa de remarcas plenei de judici. S'aquela enquista dura quatre jorns de mai, vendrem un pareu d'amics. Li anam drech coma lo camin de la Santa-Bauma, tròp en tot cas per estre outra causa. Siáu encatanat. Es totjorn parier, me confessi tristament, chasque còp qu'una frema m'interessa, venem amics ! Me garci per la pensada un molon de còps de pè dins lo cuòu. "Escotatz, Ataliá" finissi per dire, per escapar a l'enveja que me pren de sorire coma un niais chasca fes que nòstreis agachs se rescòntran, "fau pas laisser lei causas dormir. Vau anar totara en cò de Bodin. Se siáu pas tornat dins doàs oras, auretz que de prevenir Lacedeta, e totei dos avisaretz se fau ò non sonar la Polícia. D'aqueu temps, ne siáu nafrat, vos faudrà demorar aquí. Sabi ben qu'es pas una vida, mai avetz de libres e de musica. E arrestatz de faire lo meinage, ai l'impression d'estre maridat e aquò me plega. A veire sa beba, pensi que va prendre la pinha, mai se bota a rire, irresistible. "Leis òmes siatz totei lei memei, e vos, pièger encara. Anatz, serai tranquilla. E mefi, qu'aqueu Bodin me sembla un dròlle de pelegrin, Bogart !"

L'apartament de Bodin, carriera de Roma, es tot adaut d'un ostalàs. Au cinquen. Davans la porta, esiti un moment. Sembla que l'i a de musica dedins mai arribi pas a saupre s'es de cant gregorian ò un imne nazi. L'aurelha e ieu ! Amé lo passa, duerbi la

pòrta. Bodin es assetat sus una cadiera, me vira l'esquina, se dobta de ren. Agacha la telé. Aquò lo perdrà. Es en trin de se passar una benda videò culturala, tota clafida de drollets polits coma tot, e nus, amé de Monsurs bravets que li fan de bònei manieras. Es talament pivelat per l'espectacle que s'avisa pas de ma preséncia. Li sauti sus l'esquina e, dins un virat d'uelh li ai passat lei manhòtas. Amòssi la telé. Ne fa una, de troncha ! Li laissi pas lo temps de respirar : dos pastissons amistós de promiera division e ataquí : “Alòrs, Bodin, es lo repaus dau paladin dau monde occidentau, siatz content, parai, de me veire ! “E li garci un bendeu ò pusleu la maire dau bendeu, una castanha a ensucar un Bodin, en memòria de la giba que m'a facha. “Avem finit de galejar, collega, me vas explicar coma va que t'interessas au Professor Cambeta, e quauquei detalhs que mancan encar a mon scenariò”.

M'agacha, plen d'òdi e de marridum : m'escupís “Cresetz pas que vau tremolar davans un criptòmarxista-marselhés degenerat, non ? “Compreni tot d'una qu'am'un fanatic d'aquela merça, serà pas aisat. Siam pas a confessa, ai pas de temps a degalhar. L'estaqui amé lei cordelas dei rideus, ben sarrat, sus sa cadiera. Puèi me boti a furnar dins l'apartament. Reveni am'una botelha plena de oisquí. Ai mon ideia. Li duerbi la boca en li tapant lo nas e vueja que vujaràs, li fau empassar lo contengut. Pausi la botelha sus la taula e esperi.

Chancre ! La pòrta ! ai pas barrat la pòrta. S'es durbida, quauqu'un es intrat, lo collega de Bodin, que l'aviáu oblidat. Ai pas agut lo temps de me revirar que m'a arrapat. Tombam au sòu, eu dessus, e comença de me picar lo morre sus lei malons. Assagi de me'n desfaire e, tot d'una, ausi un bruch de pòrta que peta, mon agressor ven moligàs e resquilha a costat de ieu, ensucat a de bòn. Una gibassa d'infern sus lo tronchon. En meme temps ausi una votz ben coneissuda e trufarela “E ben, mon car associat, es pas possible de vos laisser solet una minuta ! De qué fariatz sensa ieu ? Vos faudrà leu augmentar ma part de la prima s'aquò contunha d'aqueu biais !”

Ataliá se ten drecha sus lo lindau, una pòst a la man que se n'es servida per debesquilhar lo maufatan. M'asseti, un pauc dolorós, mortificat subretot. La grandmercegi, puèi vau me banhar la cara au robinet de la cosina. Quand tòrni, estacam lo segond, totjorn estavanit, sus una altra cadiera, e esperam que revengue.

Ai la pinha. La castanha va tubar, podetz creire. A aqueu, li fau engolir una botelha complèta de Garlaban qu'ai destraucada dins un placard. Lei dos arleris nos agachan amé d'uelhs de sépia. Atubi lo briquet : “Bravei gents, ai besonh de la veritat. La veritat a ges de pretz, la pèu de doàs canalhas coma vautrei còmpta pas. Ò passatz a taula e vos laissi en vida, ò apròchi lo briquet de vòstra boca e seretz transformats en Jana d'Arc”. De qué voudriatz que faguèsson ? Son calucs mai pas colhons, passan a taula. Una istòria de madur, coma se deu... Quand siam pron assabentats, li expliqui que son perseguits per Khadafi, lei Bulgars, lo K.G.B, lo Mossad e lei Servicis secrèts de Mónegue. Qu'a sa plaça prendriáu de vacances un pauc luenh d'aicí, dau costat de Niça ò de Sant-Gili. An talament la petòcha que, detz minutas après, despuèi lo bar onte se

siam esconduts, Ataliá e ieu lei viam, mòrts dau rire, que s'esbinhan am'una maleta chascun. Se corron longtemps ansin, en dos jorns seràn renduts a Onolulú...

Ara, ai besonh de chifrar. Comandi quatre cafès a-de-reng. Lei causas son mai claras, e mai complicadas. Bodin e Roston, son companh, son estats contactats per un francés joine, beu (Gaume de segur) e un estrangier, un american am'un accent curiós. Marcamau se passeja, m'estonariá pas qu'aqueu d'aquí faguesse partida de la Santa Família. Li an dich qu'eran de la secta Moon, un moviment cosin de l'ODPO. Li an fach creire, a aquelei fadats, que faliá a tot còst enlevar lo Professor Cambeta, un sabent tre que dangeirós per la morala crestiana que se preparava a lançar sus lo mercat un remedi miracle còtra lo malastre sota totei sei fòrmas coneissudas : mòrt, malautiá, fascisme, pintura moderna, lambadà e.c.a. Una mission d'interès mondiau, transcendentala. Ne faliá pas mai : lei dos jobastres se son laissats manipular. Un còp qu'an agut enlevat lo Professor (e que m'an agut ensucat) se son pres chascun una infusion de fusta. Sabon pas çò qu'es devengut lo play-boy, l'american ni mai. Après, an comprés que s'eran fach engarçar, an plus pensat qu'a s'escondre.

Lo problema, ara, per nautrei, es de retrobar la piada de Gaume, e de l'autre afrós. Risca d'estre mai chanut. Sortem dau cafè onte avem ausit lei darrièrs comentaris autorizats sus lei partidas passadas de l'OM despuèi 1930, lei partidas a venir, e lei prepaus de dos tipes, au comptador, que se son chimats un desenau de pastís chascun e que pensan (e òc !) que la França deu restar ai francés coma elei, que l'i a tròp d'arabis, tròp de tapetas, tròp de vielhs, tròp de jusius, tròp de joines que vòlon ren faire, tròp de negres e tròp de blancs que vivon amé de negressas... Anam prendre la veitura e vau me garar dins un aparcament sosterranh pròche de l'Operà. Aquesta fes, Ataliá m'esperarà dins lo carri. Es pas la pena que risque de rescontrar Gaume ; per ieu, es mens greu, a pas agut lo temps de me desvistar.

Dins lo bistròt, l'i a que doàs putas, un travellò e un client. Comandi un oisquí per faire color locala e, mina de ren, engatgi la conversa amé la patrona. Ai pres l'èr queco e sembla marchar. Fa quatre jorns qu'a pas vist Eric. Aqueu n'es un d'òme, pas coma d'autrei... Dins leis uelhs de la patrona, una blondassa un pauc bodenfla, passan d'images de Santa Barbarà e de Dallàs, es lançada e s'arresta plus. Lo travellò sòrte e Dòna Radassa contunha un moment a me faire l'apologiad de Gaume. M'apren ren d'utile, senon que resta dau costat dau Pradò e qu'es dins leis affaires, amé d'amics de la bòna societat. De cirurgians, de directors de clinicas, de banquiers, d'òmes politics en vista e tot. Pagui e sòrti.

Au moment que buti la pòrta de ferre, au fons de l'escalier de l'aparcament, vaquí mon collega lo travellò que m'esperava darrier qu'assaja de me traucar la codena am'una balhoneta alamanda abandonada pendent la guerra de 14. Cocanha, aquesta fes, me mesfisavi, l'eviti, li mandí un còp de testa en plen dins lo nas. Se mete a pissar lo sang, desfigurat, e se lascia tombar au sòu en plorinejant. L'aganti per lei peus e lo tirassi entre doàs banhòlas ; m'a gonflat, va canfrar. L'i a degun a l'entorn. "Ai doàs questions

a te pausar, branda-biaça, respòndes ò non. Se respòndes, t'emplastri, e se respòndes pas, te meti ton cura-dent dins lo tafanari, chausiràs. Cu t'a donat l'òrdre de me profundar coma aquò e perqué ? Esperi fins qu'a tres, un..." Lo paure bogre se vèi dejà transformat en chupa-chup, sei dents e sei genolhs fan de claquetas. Barboteja entre sei dents que reviri en lenga comprensibla : Eric Gaume. E puèi, laissa tot venir. Gaume a passat la velha, a donat mon sinhalament dins lo bar e a demandat a aqueu maufatan de me safranar se m'arribava de venir forrar mon nas dins seis afaires. Laissi partir Monsur Tapet, en lo menaçant de lo relegar. S'escapa coma un perdut, en se revirant chasque tres pas per veire se li siáu pas après.

Tot aquò me fa calcular. Es ben clar que Gaume e seis amics, aquelei qu'an organt lo raubament de Cambeta an assajat de ne faire portar la responsabilitat sus lo pareu Bodin-Roston, e que son au corrent que siáu sus sei piadas. Faudrà se mesfisar doblament, desenant.

Retòrni a la veitura. Quand me vei, Ataliá fa una dròlla de testa e, a aqueu moment, m'avisi que mon veston es roge de sang : una grafinhadura au còle facha per mon collega. Me boti au volant, mai estoïc que Bogart e li expliqui çò que ven de se passar. Per lo promier còp, l'a outra causa que de simpatia dins seis uelhs trufareus. Vòu que rintrem a l'ostau per me sonhar, mai la nafradura es ren de ren, lo sang s'es secat. Fau se despachar que lo temps jòga còtra nautrei.

Anam faire una virada, discrèta, davans la Bodraga, mai la veitura de Gaume l'i es pas. Retornam doncas a l'Agéncia. Serada familhala, diriáu, quasi. Fem un pauc de manjar que la jornada es estada lònga e clafida d'eveniments. Assajam de faire lo ponch, tanben. L'i a de moments qu'ai l'impression que la pichona voudriá me dire que capita pas a passar. Mai ai ges de rasons, autrei que professionalas, de la forçar a la confidècia. Finissem que charram coma de collegas ancians d'un pauc tot, forra-borra. Se carpinham sus lei filmes que nos agradan o que nos agradan pas, jamai sus lei libres. Aquò's un signe dei bòns, que me dieu d'esperieu (per qué, dei bòns ?). La fau s'escacalassar amé leis aventuras de Jef, li parli de Margarida, dei pes-e-paquets e de quant es estada brava per ieu. Dei bòns e dei marrits moments de ma vida. De la solesa tanben. "Siatz aret", me fa, "coma ieu, es lo signe de la solesa, degun nos aima !". Se botam a rire, avem legit la frasa, totei dos, dins un libre de García Márquez.

Anam se cochar, un pauc tristonets, sai pas perqué. Lo lassitge. Deman, la jornada serà decisiva, e sabem pas çò que nos reservarà. Remarqui pasmens que clava plus la pòrta. Anem. Tombi dins lo liech improvisat e dòrmi coma un socau, sensa pantalhs ni chaucha-vielhas.

Un sòm de niston qu'auriá tròp jogat. Ai plus dormit ansin despuèi l'an pebre. Es encara Ataliá que me revelha. Fa un moment que deu estre levada perque es tota vestida e lesta a sortir. "Monte anatz ?" demandi. "Ai a anar cercar, que vos ai pas dich. Ai tròp vergonha d'aguer mancat de fisança coma aquò. Anatz m'esperar. Vau querre lei

dorsiers dau Professor, e après veiretz çò que ne fau faire”. Ne siáu tot candit, e esmogut. Agachi la pichòta clau que ten entre sei dets, sota mon nas. “Lei dorsiers, sabetz onte son ?”, m’estoni (a mitat). “Òc, despuèi totjorn”. E m’explica que Cambeta, lei darriers temps, s’es sentit menaçat. Li a demandat d’anar escondre un escapoIon de sei recercas e lo doble de sei formulas. “Dins una banca ?”. “Non, li fasiá pas fisança. A la consinha, a la gara Sant Carles, lei vau anar querre, vos devi ben aquò !”. Aquela pichona es tròp. Li teni plus, li fau un poton. (Deven roja ? Òc, vos juri que deven roja, e mai polideta que jamai). “Es tròp riscat per vos. Ieu, basta de me desguisar”. Protesta ben, mai l’òme, es ieu ! Me preni un costuma ancian qu’ai, meti una perruca rossela, una mostacheta : a vint pas, se parli pas, diriatz un anglés. Ataliá n’es estabosida. Preni un parapluèia e un pareu de lunetas per completar lo tableau. Sembli sortit tot drech dau Foreign Office. Dau temps que serai partit, li demandi de s’embarrar e li mòstri lo foncionament dau fusiú a pompa, en cas. Me’n vau, gaire rassegurats e decidats a faire leu.

La consinha, la tròbi sensa problemas. Lo numerò 65. Duerbi. Dedins, una boita de cauçaduras que boti dins la maleta qu’ai portat exprèssi, un dorsier espés, am’una cuberta negra. Me’n vau, satisfach e impatient.

Quand sòrri de la gara, doàs vielhas, assetadas sus un banc, se levan. Ai pas lo temps de me mesfisar. N’ai una de chasque costat, dins la bòna tradicion. La mai pichona, aquela qu’es tota maigra, vestida de violet am’un capeu que sembla una brossa avançada, me fa en anglés : “Sir, nos anatz seguir sensa rebeçar” e, en meme temps, senti que l’autra, granda e gròssa, aquela qu’es vestida en verd t’espera e sente lo pacholí, m’aganta lo braç e m’enfonsa dins lo costat un jornau que ten dins la man e qu’esconde, a vista de nas, un còlt qu’a degut faire la guerra de Secession.

De qu’arriba, me sariáu fach peçugar ? “Monsur l’Anglés”, m’explica la vielhassa, “sabem ben per nòstres informators que voletz crompar nòstre J.P.P per vòstre club de Tottenham. Mai nautrei, a Marselha, avem jurat de lo laisser jamai partir. Alòrs, vos anam acompanhar a vòstre trin e retornaretz au vòstre, sensa rebeçar. Senon...”. L’i a qu’a ieu que de causas ansin pòdon arribar, siáu emmascats. Qué faire ? Assajar de li explicar, mai qué ? Vòli mostrar mei papiers, mai son sordas coma de topinas aqueleis espaventaus de figuieras. Escortat per mei doàs cocòs-girls me pagui una intrada a pena remarcada dins la gara. Lo trin per París va partir. Me fan montar dedins e, au moment que se mete en brande, sautan sus lo cai, mai lests que de cabrits. Per la fenestra, lei vieu que s’aluenchan, n’i a una que brandusseja un mocador ! E ben, me resta plus que d’esperar la gara d’après, Arles. Tròbi un compartiment vuege e, per passar lo temps, espinchi lo contengut de la maleta.

Dins la boita de cauçaduras, l’i a... un trentenau de supositòris. Òc, de candeletas artesanalas, e lo dorsier pòrta un títol. Flame, lo títol. “Supositòri Optimist”. Brevet : Professor Cambeta... Un fais de formulas que li compreni ren. Quauquei fulhets d’una escritura de formiga fan lo comentari. Vaquí un esquichum de çò qu’ai pogut comprendre. Lo supositòri Optimist es un produch qualificat de revolucionari per son

inventor : fabricat a pichon còst en partent d'elements ordinaris tot plen. Se pren coma un supositòri normau, mai seis efiechs son espectaculars. Siatz urós qu'es pas de dire, viatz la vida en ròsa de lònga, avetz totjorn lo gaubi e la vòlha, lo morau e la santat. Segon leis experimentacions fachas sus d'animaus, l'i a ges d'acostumança. Una reserva, pasmens, en cas d'overdòsi, leis efiechs son incontrolables, incomensurables, imprevisibles...

Ne resti secat. Es pas necite de sortir de l'Escòla Nacionala deis Arleris per s'avisar dei consequéncias de la comercializacion d'una potinga coma aquesta. Viatz un pauc la planeta, poblada de ravits ! Per ensucar lo monde es mielhs que la télé, lo balon, lo Tiercé. La roïna per leis aiatolàs e leis encagolats de tota mena. Un pati mondiau ! Remborsat per la Seguritat Sociala perquè non ?

Siáu tament estomagat que, d'un pauc mai, n'oblidi de davalar, en Arles. Aquí, me fau esperar un desenau de minutas un trin dins l'autre sens. Ne profichi per telefonar a Ataliá que començava de se faire un brave marrit sang. Li cònti en gròs çò que m'es arribat, ne reven pas. Li demandi tanben de venir me querre a la gara, amé d'autrei vèstits que vòli pas riscar de me faire agantar per lei doàs sartans papinofilas. Sus lo cai, ai de mau a la reconéisser. S'es abilhada en garçon, pòrta una barbata e de lunetassas, e una maleta amé de que me chanjar, çò que fau a la lesta, dins lei cagadors. Après, tentam la sortida. Lei doàs vielhas son totjorn a l'espera, sus son banc. Laissan passar nòstre pareu, un negre afemelit e una fòla am'un capelàs emplumassat (es ieu !), de talons e una rauba que sembla un rideu de ma grand la bòrnha. Avem de mau a rejónher la veitura sensa nos escacalassar. Un còp dedins, ne ploram cinc minutas. Lo temps de se levar aquelei fruscas e de tornar prendre un aspecte un pauc mai normau. "E que fem, ara ?" interròga Ataliá, de lagremas de rire plen leis uelhs. "Premier, anam escondre tot aquò per pas riscar de lo faire raubar. Vene, ai una ideia".

Direccion la Timòna, anam faire vesita a Jef. Ne reven pas de me veire acompanhat per una filha tan polida : tre qu'Ataliá agacha outra part, me guinha l'uelh, complici e pistachier, çò que me rende furiós. Li fau un resumit de l'afaire e li expliqui que lei supositòris, anam leis escondre dins sa taula de nuech, estent qu'a capitat a s'entraucar per una setmana de mai dins l'espitau, lo malaut preferit deis infermieras. Aquí, degun se dobtarà de ren. Lo preveni de pas desconar amé aquelei potingas que pòdon estre dangerosas.

Tant que li siáu, sòni Flapit. Es a Hong Kong per un afaire de fabrega a polir lei castanhas que li vòu montar, e, deman, a San Francisco per una emission culturala a la T.V. Laissi la comission a son esclau de servici. Compreindrà. "Ai retrobat la promiera mitat dau rompe-testa, siáu ben endraiat per la segonda. Ataquí a l'auba", signat : "Foch". Après, sòni Margarida. Es tota estonada de m'ausir. Li expliqui qu'ai de problemas e que faudriá que m'escondèsse dos ò tres jorns, mai que siáu pas solet. "Ges de problema, arriba, pichon, vos prepari de qué sopar !" Ai pas agut lo temps de li balhar d'autreis explicas qu'a racrocat e que deu estre davans sei forneus. Charram encara un

moment amé Jef, mai la conversa se languís e l'infermiera de servici, la rossela am'un cuòu olimpic, arresta pas d'intrar-sortir de la cambra. Es lo moment de rasclar. M'avisi dins lo monta-davala qu'ai oblidat lo capeu dins la cambra. Calculi, puèi renonci a lo recuperar, Dieu saup çò que me faudriá afrontar.

Quand arribam en cò de Zè e Margarida, tot es lest. An mes taula. Nos sautan au còle. Margarida me mete a l'inquisicion perque se compòrta am'Ataliá coma se foguessiam maridats de la velha ò se foguesse gròssa de uech mes. Ataliá se fa una forra de rire, de ma mina desfacha e vergonhosa. Aquò dura gaire, segur. Au bot d'un pichòt quart d'ora avem oblidat totei lei problemas. De muscles, de rogets a la grasilha, un Bandòu a reviscolar lei mòrts. Zè e Margarida, Ataliá, l'an adoptada, e reciprocament. Me fachi un pauc quand Margarida comença mon panegeric, ma paura maire fariá pas mielhs !

Profichi qu'an començat de contar sa vida, patin-coffin, per anar telefonar a Lacebeta. Per astre, es un pauc clar, li demandi s'es pas malaut e me respònde, seriós, que, temps en temps, li arriba de se metre au regime. A gaire d'autreis entresenhas, una bessai que pòu servir. Gaume es estat vist mai d'un còp amé dos estrangiers que son pas d'aquí (dins lo texte !), semblariá que l'un siá american e l'autre tanben. Despuèi dos jorns, an desapareissut.

Retòrni au manjador que ne son au dessert. Zè es un cosinier de tria, e un pastissier chanut. Tot en mastegant, expliqui a tot lo monde la situacion. Zè qu'a un pauc forçat sus lo flascon, se prepausa per espinchar dau costat de l'ostau de Gaume, que lo coneisse pas. Es entendut. "Aquò's pas lo tot, leis enfants" fa Margarida, "anatz pas passar la nuech, joines coma siatz, amé de vielhei banas coma nautreï, a repapiar. E deman, faudrà se levar, vos vau mostrar la cambra". Dau ton que va ditz, l'a ren a rebecar, mai quand m'avisi qu'aquela fadada nos mena (l'ospitalitat es pas un mòt !) dins sa cambra, vòli intervenir. "Mai, Margarida, sian pas... deixa-mi t'explicar...". Ai pas lo temps d'acabar que me recebi un còp de coide dins l'estomac e vieu la beba furiosa, amusada, d'Ataliá que me fa la grimàça.

E vaquí, siam solets, tancats, ieu mai que mai, au mitant d'aquesta chambrassa amé son liech per au mens grandei personas : tres metres, dos metres, un metre ; la tapissariá plena d'auceus, de flors, d'estelas, qué te sabi, lei rideus made in La Redoute e la moqueta, que vos cònti pas. Ataliá s'es laissada tombar sus lo liech e s'estofega de veire ma testa. "es pas greu" que li fau, "aquela moqueta es tant espessa que pòdi cochar au sòu". La vieu que chanja de cara, òc, anavi dire de color. Ven seriosa tot d'una. "Valentin", me ditz, (es lo promier còp que me sòna per mon pichòt nom), "Valentin, me vas pas avoar, ara, après tot aquò, que siás racista", puèi, dins un sospir : "Valentin, perqué siás tan nèci ?". Ieu, arribi pas a comprendre, es tròp beu, voudriáu li dire un fais de causas, qu'es tròp leu, qu'avem pas agut lo temps de se preparar, que tot aquò onte nos va menar, onte la pòu menar, que siáu un vielh colhon. Voudriáu... En fach, m'apròchi dau liech, pivelat per lo sorire greu de sa boca, la lutz de seis uelhs, e tombi a son costat, enfin... "Valentin, auriás pas peur de ieu ?" l'entendi encara.

Après ? Poiriáu vos contar, de segur, bogres de pistachiers que siatz totei, çò que fem. A l'endrech, au revers emai au rebors. Que començam coma leis limaças, que contunham coma lei cangorós, leis arapedas e lei cacarinetas. Vos agradariá de sàcher, me'n dobti, mai ne dirai ren, de nòstreis afinitats orizontalas. Ren, qu'aquò's nòstre, pèu, ersas, vent, careças, estelas dins lo beu dau jorn, soleu de nuech. Miracle. E, quand es finit, recomença.

Me revelhi que quauqu'un turta a la pòrta dau Paradís. Me sembla que flotegi. Respòndi, sensa durbir lei parpelas. Margarida, d'una votz amistosa nos sinhala qu'es onze oras passadas e que Zè ven de la sonar. Gaume a sortit de son ostau dau Pradò e lo brave Zè l'a seguit, am'un collega que fa lo taxí. Nos espera a Santa Estasiá, dins lo Var, faudriá se bolegar un pauc. Tot aquò a travers la pòrta. Finissi de me revelar. Un rai de soleu se passeja sus la paret. Assagi de bolegar mai pòdi pas estent qu'Ataliá es a mitat cochada sus ieu e dòrme encara, la testa sus mon pitre, tranquilla coma un enfanton. Es pas morau de la sortir dau sòmi, fau tot çò que pòdi per li escapar mai, au moment qu'ai quasi capitat m'aganta per lo còle : "Creses pas, Valentin, que me'n vau te laisser partir, ara : siás cuech !" Ieu demandi pas mielhs, mai es pas possible d'abandonar lo paure Zè dins un pati ansin. Me resigni a la revelar a de bòn "nos retrobarem, marrida bèstia", me fa en me potonejant dins lo còle, çò qu'ai jamai pogut empassar avans. Se cargam lei vèstits a la lesta e, dau temps que se pimpara un pauc, vau m'entresenhar.

Margarida es seriosa, ara. Zè li a telefonat despuèi Santa-Estasiá qu'aviá vist Gaume s'arrestar davans una bastida un pauc a l'escart. Davans, l'aviá una veitura americana de garada, e un minicarri. A contunhat d'espincar mai aquò pòu pas durar. Rasseguri Margarida, anam lo rejónher per prendre lo releu. Se podem s'assegurar que Cambeta es presonier dins la bastida, intervendrem ò sonarem la Polícia segon la situacion.

Profichi qu'Ataliá desjuna per sonar Lacebeta. Li fau part dei darriers eveniments e l'informi qu'anam assajar de desliurar lo Professor. Se capitam pas, farà un estampeu dins la premsa. Trobarà lo dorsier complèt a la Timòna. Eu, encantat, parla de venir nos ajudar mai seriá pusleu una empacha, de tant qu'es brancaci. Serà mai utile per nautreis a Marselha. Prenem la veitura e fai tirar. Margarida es pas tròp d'acòrdi : "Se li arriba , a aquela pichòta, te lo perdonarai jamai, Valentin !". Ges de besonh de li dire que me lo perdonariáu pas nimai, es pas lo moment de flaquejar, pasmens.

Dins la vila, perdem mieja ora au mens, arrestats que siam per una manifestacion ingenta dei supporters de l'OM. Lo P.S.G voudriá crompar Papin ! Pacientam lo temps que fau e puèi, tiram per la campanha verdoleta e tranquila. Sant-Zacariá, Rogiers, copam a La Cela e trobam, sensa tròp de problemas, l'endrech indicat per Zè. Garam la veitura pròche de l'Issòla e se botam a lo cercar. De luenh, nos a vist venir : es solatjat de nos veire e urós dei compliments que li fau : siás melhor que Navarrò e Maigret ensems. Nos explica coma faire per s'aprochar de la bastida sensa se faire remarcar, prepausa de nos ajudar mai ne vòli pas entendre parlar. Nos quita, finala, en nos

conselhant de sonar la Polícia, leis ocupants de la bastida li an semblat de nervis de promiera borra. A rason, mai lo temps preissa. De tot biais, ara, remontat coma va siáu, son pas elei que van m'arrestar, se'n manca.

Un còp qu'a partit, donc, prenem lei jumelas e l'arsenau, valent-a-dire mon Lùger per Ataliá, e lo fusiú a pompa per ieu, e s'aprocham de la bastida. Serà pas aisat-aisat d'intrar aquí dedins. Faudriá sàcher, au mens, se Cambeta l'i es, e monte l'an empresonat. Au bot d'un quart d'ora d'espera, siam forçats de s'escondre qu'una veitura avança sus lo camin. Amagats darrièr lei blacàs remarcam qu'es aquela d'un metge, per lo macaron sus lo parabrisa. L'òme demòra una mieja oreta dins l'ostau, puèi nos tòrna passar davans. Sus lo lindau ai vist, a la jumela que Gaume l'acompanhava. Esiti un moment, se consultam e decidam qu'Ataliá va assajar de retrobar lo metge per li faire dire çò qu'a vist dins la bastida. Tornarà après per me contar e avisarem. S'aluencha e lo codonh m'aganta, fa pas un plec. Siáu polit ! Un drollàs coma ieu. Tre qu'aquela filha es a mai de vint pas de ieu, malautegi, e fa quatre jorns que la coneissi. Es grèu, Doctor ? Ai tot mon temps per chifrar, a l'ombra sota mon aubre. Una cigala, la promiera, ten, se bota a cantar. Vaudriá mielhs sonar la Polícia, mai lo temps qu'agan comprés. E puèi, siáu testard coma un ai, senon, ne fariáu un autre, de mestier. Per qué tentariáu pas una ataca Kamikaze, en profichant qu'Ataliá risca ren ?

Ne siáu encara a calcular que Gaume sòrte de la bastida e intra dins una granja que l'i a, just a costat. Esiti plus. Me rendi invésible e avanci darrièr leis aubres e lei matas. Dins la paret de la granja, ai avisat un fenestron. Capiti a agachar dedins e, finala, a descobrir Gaume. Es en trin... S'es baissat lei braias e se mete un supositòri dins lo tafanari. Auriáu degut me'n dobtar, Superman es un pauc drogat sus lei bòrds e s'es figurat que l'invencion de Cambeta, tant, li fariá d'efiech. S'embraia, ara, l'èr content e satisfach, tranquille coma Baptista. Mon beu pichòt, te vau pas mancar. En silenci, m'apròchi dau portau entredubert. Aquí, de la bastida, me pòdon pas veire, e esperi. Pas longtemps. Quand Gaume sòrte, amé son beu costume de barbeu, sei soliers a tres mila francs e sa carvata Cardin, lo cavilhi, bestialament. S'embronca e se pren una pala integrala. A pas lo temps de s'aborar ò de cridar sa maire que li garci dins lei maissas un còp de pè a ensucar un buòu. E d'un ! L'ai relegat, se'n sovendrà aqueu sautamessuga. Tant que li siáu, lo tirassi per lei cambas a l'interior de la granja. L'estaqui ben sarrat : son pas lei còrdas que mancan aquí dintre. Puèi li tapi la boca am'una estraça plena d'òli de tractor e, per la securitat, lo pendi per lei pès a una fusta de la teulissa : fa una polida ratapenada. Sòrti e retòrni a l'agachon.

Li siáu pas despuèi doàs minutas que vaquí Ataliá qu'arriba. A agut de bòu, lo metge era rintrat a son cabinet. Es un vielhàs boniàs : s'es facha passar per malauta (de qué bon dieu !) e l'a interrogat, mina de ren. L'aurà tament encogordat, lo malurós, que l'i a tot contat sensa se n'avisar. Dins la bastida a trobat un omenet a mitat gègi i que repapiava completament. Li a fach una piqura, estent que li semblava que lo còr voliá lo laissar tombar, a ren remarcat d'anormau e la pichòta a pas quichat sus l'api. A agut rason. Son plus que dos, dintre. Li expliqui çò qu'anam engimbrar quand m'aurà fach un poton. O

dos. Puèi, en s'escondent lo mielhs possible, arribam fins qu'a la pòrta de l'ostau. En sortent, Gaume a oblidat de la barrar. Espinchi dedins. Lei dos maufatans son assetats a costat l'un de l'autre sus una radassiera, braves coma d'images. Riscan pas de nos veire bòrd que son pivelats per lo western que balhan a la télé. Deu estre la fin, ne son a la batesta generala, peta . Renarai plus après la Télé, fa dos còps en ren de temps que m'ajuda. Li fau anar. Zó.

Sòrti la bomba paralisaira qu'aviáu emportada. Sensa un bruch, coma un gat, li veni per darrier e, tot en me tapant lo nas, leis asaigui copiosament. Còmpti jusqu'a trenta, la bomba es vueja, e elei an pas fach un plec. Son tombats sus la radassiera, reddes coma la justícia. Lei paumons van me petar, corri a la fenestra e preni una golada majuscula d'èr pur de nòstrei còlas. Fa de ben. Siam tranquilles per cinc minutas. Ataliá va quèrre tot çò que pòu trobar coma còrdas dins la granja onte Gaume fa totjorn sa machòta, pendolat a sa fusta. Ieu, surveilli lei dos arleris, lo fusiú a la man. Es pas de creire, devon pas estre fachs coma nautreis, aquelei balés, Ataliá es pas tornada que n'i a dejà un que sembla bolegar. Unn brave còp sus lo suc, e tòrna partir per sei pantalhs favorits. Per que son collega siegue pas jalós, li en meti un, parier. Après, lei saussissonam de promiera. A pena se pòdon plegar una parpela.

Bòn ara, es temps de s'ocupar dau professor. Es pas dins lei peças dau plan-pè, fau montar a l'estanci. Es pas dins la promiera dei chambras, dins la segonda nimai. Dins la tresena. Lo paure vielh, encadenat sus un marrit liech de fèrre, bolega plus. "L'aurián pas tuat ?", crida Ataliá. Lo chaspi, non, es pas mòrt ; d'alhors, quand lo gangassi, se bota a roncar coma un Airbús. Li vuegi una botelha d'aiga sus la cara e sembla s'evelhar un pauc. Mai Ataliá me sòna : "Agacha aquò, lei mòstres çò que li an fach !" e me mòstra, sus la taula, dins un canton, la boita de cauçaduras. Dedins, doàs dotzenas de supositòris l'Optimist, e una dotzena d'embalatges : vueges ! A pas agut besonh d'un dessenh per comprendre. Aquelei porcàs li an enfielat sei candeletas psiquedelicas, per l'obligar a parlar, segur. E vaquí, am'aquesta overdòsi, n'an fach un lieume, un paure fadat inofensiu, una treva, perdut per la sciéncia, lo juec dei mila francs e la ròda de la fortuna. Un zombí. Siam arribats tròp tard. Consòli coma pòdi Ataliá que, finala, l'aimava pron aqueu rababeu, era estat brave am'ela e de lo veire ansin, verai, un tipe qu'es estat tant intelligent, fa pietat... Qué podem faire ?

Dau temps que la pichona s'ocupa dau malaut, lo destaca, lo desbarbolha, sòni Flapit. Li fau un racònte cortet mai energetic de nòstra intervencion. Deu estre tament furiós que senti l'aparelh, a distància, tremolar coma s'aguesse agantat lo dançum. Li demandi se devi sonar la polícia, ara. "Dieu garde", brama, "Au mens degun poirà se'n servir, d'aquela invencion. Per lo restant, esperatz-me qu'arribi dins un quart d'ora !" Un quart d'ora, e mai per un megalò, mai de setanta quilometres ! Serà vengut jobastre ! Enfin, aquò lo regarda.

Rejonhi la sala granda e me tanqui davans lei dos bregandàs. Ai recuperat sei papiers, faus probablament e m'assabenti un pauc, pòu totjorn servir. Lei fariáu ben charrar, mai

son de nervis de la còsta plena, van pas escupir lo morceu coma aquò, e puèi, ara, aquò es plus mon afaire, çò que preissa, es d'esperar.

Pas longtemps, qu'ausi un bruch de motor defòra. Ai just lo temps d'anar a la fenestra que vieu, estabosit, l'elicopter se pausar dins la cort e Flapit ne sortir, acompanhat per son gorilha. Es verd (Flapit), de la rabiassa.

“Onte es ?”, que brama quand penetra dins la sala. Comprèni que vou dire, “Cambeta”, li fau signe. En tres bombs (quatre en realitat, mai tres, aquò fa mielhs e voudriáu estre esponsorizat l'an que ven), superman es adaut. Ne davala cinc minutas après, descorat : ben segur que dau costat dau sabent l'a plus gaire qu'a esperar un miracle. “Me la van pagar tin-tin”, se bota a cridar tot d'una, “me la van pagar, aquelei bordilhassas ! Voletz pas parlar ! E ben, ieu vos dieu qu'anatz parlar”. Lo gorilha reven, portant sus l'esquina Gaume qu'a sortit de son estavaniment en lo saussant dins lo potz, e que deu demandar çò qu'arriba. “Madamisela”, repren Flapit, “çò que va se passar ara es pas per lei fremas, e vos (es a dire ieu), vos pagui pas coma testimòni, siatz pas estat pagat per veire la seguida”. Es pas lo moment de lo contrariar, montam dins la cambra e s'assetam totei dos a costat dau liech de Cambeta. A levat una parpela e duerbe la boca coma un gòbi : bessai que vòu parlar. S'aprocham, escota qu'escotaràs finissi per destriar au mitan dau deliri de mòts coma Are Krishna, catalòg dei Tres Soissas, lei versets satanics. Es completament stòne, pecaire. Urosament qu'es pas un mot que se dona. Es malaisat de sàcher çò que barjaca estent que dins la sala, en dessota, menan un tarabast d'infern. Diriatz una partida entre l'O.M. e Bordeu. Bòn Dieu, deu lei passar au trisson, a la molineta : l'aurà de ketchup de'n pertot, totara, faudriá intervenir, bessai ben. L'escaufestre dura detz gròssei minutas de mai puèi la votz, lassa e tranquilla ara de Flapit que nos sòna : “Podetz davalar totei dos !”.

Aqueu d'espectacle ! Lei tres bregandàs son en libertat, au mitan de la peça. An de mau a se tenir drechs e trantalhejan sus sei cambas. Mai çò qu'impressiona lo mai es la testa que fan. An morflat sa part de nhòcas e semblan un tableau de Picassò (de la marrida pontannada), mai subretot son èr fa pensar au ravit de la crecha. Lei veiriatz, extatics, uelhs au ceu : de santibellis. Comprèni quand vieu Flapit en trin de se lavar lei mans a la pila. “Segur”, respònde a mon interrogacion muda, “An pagat per onte aviàn pecat : lei volián, aquelei supositòris, leis an, e se lei gardan !”

Sa colera a tombat : s'assetam a taula. Majestuós, sòrte lo chequier. Es coma la grand messa, ame J.P. lo Segond dins lo ròtle de l'actor principau. “Vaquí çò que vos devi, Lambert, siatz estat irreprochable, professionau. Me'n sovendrai. E vaquí de plaças permanentas dins la Tribuna d'Onor, per totei lei partidas a venir de l'OM. E ma fotò, en prima, dedicaçada e tot !”. Es tròp, arribarai jamai a lo grandmercejar. “Oblidatz tot aquò, ara. De la debuta a la fin. Discrecion complèta. Aurem bessai l'escasença de se reveire, pòdi pas demorar mai, dins una ora fau que siágue a París”. “E lo Professor ?”, fa Ataliá que se lascia pas tant impressionar coma ieu, “que ne fem ?”. “Vos lo laissi” respònde Flapit, totjorn grand senhor, e sòrte, acompanhat per King-Kong bis.

Après ? Comença lo mai complicat de contar. La vida cotidiana sas ! Se siam cargats lo Professor Cambeta, totjorn esberlugat, paure darnagàs esplumassat, dins ma sarralha. Avem embarrat lei tres maufatans dins la bastida, gitat son arsenau dins lo potz, e fai tirar. Temps en temps, camin fasant, lo sabent s'evelha e demanda se lo riu que passam a costat aquò's lo Gange ò lo Jordan, puèi parte dins un pantalh angelicau. Meni que d'una man, de l'autra, teni Ataliá per lo còle. A apielat la testa còtra mon espatla (vigorosa). Fa beu, lo calabrun tomba, l'a degun sus la rota. Ai l'impression que ma vida pren de vacanças e, pasmens, pòdi pas m'empachar de faire ma machòta.

Deman, tot aiçò serà acabat. Coma s'aguesse seguit ma pensada, ausi Ataliá que me parla a l'aurelha, leis uelhs barrats : "E ara, Valentin ?" "Ara ?" Vau pas li faire una declaracion, es pas l'endrech, "contunham, totei dos, se vòs". La senti sorire. "Aquò, n'ai jamai dobtat, voliáu dire, lo Professor, lo podem pas laisser ansin. Sas çò que deuriem faire, au mens quauque temps, per veire se retròba la santat ?". "Poiriam restar totei tres a son ostau, avem pas besonh de s'escagassar au trabalh d'un moment, non, amé çò que venem de ganhar, qué ne dies ?" Segur qu'es d'acòrdi. Un moment, la vesion de la vida dins l'ostalón dei Godas passa dins mon agach. Cocanha ! Lo temps de reglar quauquei detalhs de la vida vidanta, e anam se pagar la bela vida... Cambeta deu sentir lo contentament generau e l'armonia universal : se bota a cantar una mescladissa dau Requiem de Camprà, e de "Provençau e Catolic" ò de la "Mazurkà sota lei pins" bessai, sabi pas tròp. Mancam se desbauçar trenta còps perque Ataliá fa lo gatonet e finissem per desbarcar, sensa auvaris.

Sopam a la lesta : li a de sopa de peis liofilizada, de bolhabaissa subrejalat, de fromatge en tube e de vin en botelha. Fem bombança. Après sopar, embarram lo Professor dins sa cambra. Per precaucion, ai clavelat lei volets amé de pòsts, per pas que s'escape. Se vòu sortir, serà forçat de passar per l'autra cambra, coma aquò, riscam pas de lo perdre. Metem un pauc d'òrdre dins l'ostau e anam s'empalhar.

Aquí, normalament, l'operator deu chanjar d'amira : un plan gròs sus lei calinhaires entrebescats dins lo liech, puèi, d'aise d'aise, la camera se desplaça. Image fixe sus la taula de nuech e lo revelh sensa agulhas que l'es dessús.

L'endeman, se levam tard e tirassam la flemassa. Fa un temps espectacular. L'estiu es arribat, l'a tot plen de monde que van a la mar, que se passejan. Un èr de festa. S'ocupam de Cambeta. Totjorn parier, a ben morflat. Coma es ben sonhat, fa plus pietat, mai per çò qu'es de la comprenela, sembla un qu'auriá quichat sus lo valium, ò lo tranxène, ò lei dos. Temps en temps li arriba de barjacar. Li comprenem ren, devem estre tapats. Es coma un texte de J. I. Casanova. Lo mai sovent s'agís de Dieu, deis Eons, de Dialectica Transcendental. Fa de pena de lo veire. Pasmens, quand songi ai tres bregandàs, transformats en santons inofensius, lo rire m'aganta, pòdi pas me tenir, m'estraci. Tres jorns passan ansin (un biais de dire, que lei viam pas passar). S'aquò's pas lo Paradís, gaire se'n manca. Am'Ataliá, fem un brave pareu, finala. Per tot. Es

acostumada a la solesa e au silenci. Sa preséncia me pesa jamai, e puèi, siam tament complicitis. Dire qu'aurai tant esperat per trobar quauqu'un que me convengue e que me tomba coma aquò, tot rostit ! La crespina, a la fin.

Fa quatre jorns que siam aici. Au matin se levam que fa grand jorn, lei pòrtas son a brand ! "Putan, lo Professor !" : me levi e sauti dins lei braias. Es plus dins l'ostau. S'es escapat ! Una vergonha. A sortit, nos a passat davans e se siam avisats de ren ! Cercam sota lei liechs, dins lei placards. Vai te faire bruscar. Es pas dins lo jardin nimai. A partit lo bateu, eriam tròp ben, podia pas durar...

Dins la carriera, tombam sus lo vesin, lo Monsur-que-fa-pissar-son-chin. Monsur Lei Godas-FR.3. Nos reconeisse e nos saluda, un pauc estonat de nos veire ensems. Li demandi s'auria pas vist Cambeta. "Justament, fa una oreta a pauc près, l'ai rescontrat qu'anavi querre lo jornau. Chasque matin comprenez, vau crompar lo jornau per espiudar leis assachers, en cas que ma frema ò ieu seriam mòrts la velha e que se'n seriam pas avisats !" Textuau. "E quand tornavi, ai rescontrat lo Professor, emai avem charrat un momenton". "Onte anava, vos a ren dich ?", questiona Atalia qu'a pas ma paciéncia professionala. "Ben, m'a fach coma aquò. Monsur Cargamelati mon bòn, fau Creire, Creire e Creire. En ieu !" Li ai respondut que voliáu ben, estent que Cresiau ai totei lei colhonadas que se presentavan, coma tot lo monde, e li ai demandat çò que fasiá per carriera, tant de matin, e onte era passat despuèi tres gròssei setmanas que l'aviam plus vist. Sabetz çò que m'a respondut ? Sensa m'escotar m'a respondut, en s'enanant : Vau faire d'esquilh nautic, lo moment es arribat ! e a partit vers la mar".

Qué malastre", me parlufeja Atalia a l'aurelha," lo Professor pòu pas sentir l'aiga, salada ò non, e saup pas nadar. Fau lo retrobar leu-leu que senon..." Partem coma de calucs en direccion dau pòrt. Podetz creire que me'n vòli e que n'en fargui d'ipotesis emai d'ipotesis tot en corrent. De qué s'es passat ?

De luenh, descobrem lei badaires amolonats davans la mar. Aquela d'estomagada ! Li serà arribat , es tròp tard ! S'aprocham, assajam de veire. Ges de mòrt, de negat ò d'espoutit de fresc. "De qué se passa ?", demandi a un qu'a l'èr d'estre de l'endrech, "un accident, un auvari ?". "Que nani", me respònde "Avetz de pèus de saussissòts dins leis uelhs ò qué ? Sabon plus de qué inventar, ara !" Agachi dins la direccion de son det, sus la mar. A la debuta vieu ren, estent qu'ai lo soleu dins leis uelhs. Quand arribi a destriar , manqui ne'n tombar de cuòu. Aquela de bicicleta !

A cent metres de la còsta, sus l'aiga, blua e tota esbleugissenta, sensa una ersa, un òme camina. CAMINA. Plan-planin, tranquille coma Baptista. D'aquí, viam ben que sei pas s'enfonsan a pena dins l'aiga. "Professor !", crida Atalia. Sembla d'ausir. Se revira, fa un pichòt signe de la man, nos vira l'esquina e contunha son camin. Siam secats. Arribi plus a pensar, sabi plus onte ne siáu. Tròp, es tròp. Cambeta. L'overdòsi de supositòris Optimist a fach son efiech ! E quet efiech ! Vaquí que miracleja, ara.

A costat de ieu, Ataliá pòu pas piutar : rintram a l'ostau, aclapats, coma se foguessiam empegats. De qué va donar tot aquò ? Vos rendetz còmpte ? Me demandi se vos rendetz còmpte a de bòn. E puèi tot d'una, coma un lamp dins ma testa, lo promier, aqueu que descadena la raissa. Lei maufatans ! Elei tamben l'an aguda, l'overdòsi ! Pron qu'eleis aussi se metesson pas a virar coma lo sabent ! Imaginatz un pauc lo còp !

Tot d'una, un frei me pren, m'aganta, mon Dieu Jef ! Leu, lo telefòne. Sòni quaranta còps au mens la Timòna, au quaranta-unen, finisson per respòndre. Una votz melicosa tot plen, qu'ai ben de mau a reconéisser promier, que me parla amé lo tetar-doç. De l'autre monde que nos espera en totei, de la vida eterna, dau Ben e de la Redempcion. "Te fau creire en ieu, e companh, sensa mai d'alònguis. Te fau Creire en ieu, e me seguir. D'alhors, se vòs pas Creire, òme de pauc de fe, te basta de venir fins qu'aquí, te mostrarai coma lei multipliqui lei perfusions, e coma lei ressusciti, lei mòrts..." E vai cercar Molinari ! Laissi tombar l'aparelh, anequelit. Jef. Mon colega Jef. A pas resistat a la curiositat, se n'es fach una forra, eu tamben, d'aquelei supositòris emmascats e vaquí.

T'avisas un pauc, Ataliá, çò que risca de donar Quatre tipas coma aquò, lachats dins lo campestre quand pensas a çò qu'es arribat lo darnier còp, fa dos mila ans, ren qu'am'un !

Epilògui

Es necite de vos explicar encara çò que se passèt après ? Bòn, se voletz, que siatz estats pron braves de me seguir fins aquí, mai farai cort, qu'ai de projectes tot plen. Talhaceba, an pas agut besonh de lo gangassar per li faire tot avoar, emai a agut lo vici de n'ajustar, tant que d'unei se son dich qu'era jòbi, que faudriá l'embarrar. Bessai que finirà per escapar a la preson ! Crampon, eu, es estat felicitat, festejat, grandmercejat, encensat. A ren dich : l'enquista finida, a demandat de partir a la retirada, coma previst e s'es escondut dins son ostau, dins lei còlas, amé sa frema... N'avem parlat après, sovent : son enquista personala lo menava tanben a cha pauc dau costat de Talhaceba, mai quora Ariana l'a prevengut qu'eri pas rintrat, a comprés qu'aviáu fach la colhonada de furnar solet e que m'eri fach agantar. Es arribat a temps, vaquí. E Ariana ?

Lo Barsòtti a fach una tierra d'articles espectaculars dins la Marselhesa, amé d'analisi que pesavan son pes d'anchòias, e vos racònti pas çò que s'es legit dins la premsa nacionala, emai internacionala. Ai rebut una carta de Carina, seriá a Honolulu.

Tèste integrau

Còpi interdicho

Reserva pèr aquéli qu'an la licènci d'utilisacioun

C.I.E.L. d'Oc

Centre International de l'Écrit en Langue d'Oc

Sèti souciau:

3, plaço Joffre - 13130 Berro.

Tóuti dre reserva - Tous droits réservés - All right reserved.

© **Centre International de l'Écrit en Langue d'Oc - 1998**

© Adoubamen dóu tèste: CIEL d'Oc

de la meso en pajo:

e de la maqueto pèr Tricìo Dupuy

en sa qualita de mèmbe dóu Counsèu d'Amenistracioun dóu CIEL d'Oc.